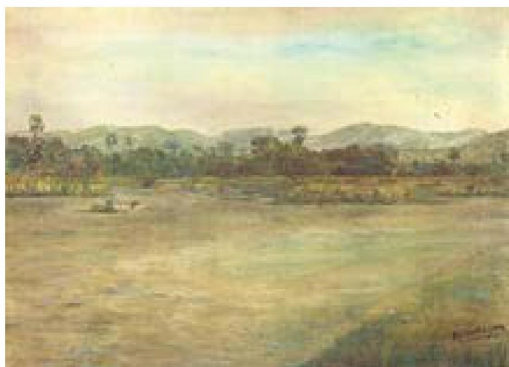

DE HELDEN VAN DE Vogelkop

HET OPMERKELIJKE VERHAAL VAN EEN GROEP
NEDERLANDSE GUERRILLASTRIJDERS IN DE JUNGLE VAN NIEUW-GUINEA.

Terwijl Japan bijna geheel Nieuw-Guinea had bezet en de daar gelegerde strijdkrachten zich al lang hadden overgegeven, bleef een handjevol KNIL-soldaten doorvechten. Erik Becking, zoon van een KNIL-militair en grotendeels opgegroeid in Nederlands Nieuw-Guinea, tekende het verhaal van deze moedige Nederlandse guerrillastrijders op..

Op zondag 12 april 1942 verscheen de oorlogsvloot van de Japanners in de baai van Manokwari aan de noordwestkust van Nieuw-Guinea. Luitenant-ter-zee Hans Fuhry en matroos Boet Engka brachten de MS Anna in de haven tot zinken, om deze niet in handen te laten vallen van de Japanners. Ze werden hierna meteen gevangengenomen. Fuhry werd door de Japanners gedwongen om over de Nederlandse vlag heen te lopen. Toen hij dat weigerde, moest hij zijn eigen graf graven. Terwijl zijn echtgenote toekeek, onthoofdde een Japanner hem. Engka onderging hetzelfde lot.

Tweeënzestig burgers en militairen, waaronder sergeant Mauritz Kokkelink, wisten wel te ontkomen en trokken onder leiding van kapitein Willemsz Geeroms de jungle in. Velen lieten hun gezin achter. Na een week vol ontberingen bereikte de groep de nederzetting Isrods, waar ze het bestuurshoofd Nuhuwae, zijn vrouw en zestienjarig nichtje Coosje Ayal troffen.

Willemsz Geeroms besloot hen mee te nemen op een avontuur dat bestond uit tweeënhalve jaar zeulen door de tropische rimboe van de Vogelkop. Ze sliepen met constante doodsangst en hevige honger in het bos, soms in Papoea-hutjes, maar vaak in de open lucht en in de stromende regen. Met groeiende bezorgdheid dachten ze aan hun achtergelaten geliefden die nu in handen van de vijand waren. Willemsz Geeroms ontving zelfs een dreigbrief van een Japanse commandant over zijn vrouw en zoontje. Toch zette hij door.

De Vogelkop werd bewoond door verschillende Papocastammen, zoals de Hattammers en de Mandatjans, die aan de zijde van het KNIL stonden. Maar dit gold niet voor de grootste stam, de Manikions, die waren omgekocht door de Japanners. Toch wist de guerrillagroep van Willemsz Geeroms hen met bliksemacties flinke schade toe te brengen. Ze waren echter niet de enige verzetsgroep op Nieuw-Guinea. In het binnenland streed 'Jungle Pimpernel' Victor de Bruyn een eenzame strijd. In het zuiden vocht een

Boven
Lodewijk
Mandatjan.

Onder
Schilderij
Kokkelink.

VERZET

Australische verzetsgroep en rond Hollandia streed ook een verzetsgroep. De opmars van de Japanners werd in juli 1942 door de Australische troepen tot stilstand gebracht, waarna deze in de tegenaanval gingen in oostelijk Nieuw-Guinea. Japan bleef echter versterking aanvoeren, in januari 1943 waren er nog ongeveer 105.000 man in Nieuw-Guinea.

Ondertussen zette Willemsz Geeroms zijn guerrillastrijd voort totdat de groep door verraad in april 1944 werd overvallen en gevangengenomen. Kokkelink en dertien anderen wisten te ontkomen. Nadat zij geen gehoor gaven aan het geschreven verzoek van de gevangenen Willemsz Geeroms om zich over te geven, werd ook hij onthoofd door de Japanners.

Met de broers Barend en Lodewijk Mandatjan vocht Kokkelink door en bleef, ondanks een prijs van 10.000 gulden op zijn hoofd, de gehele bezetting uit handen van de Japanners. In september 1944 werd de groep, meer dood dan levend, door Australische troepen geëvacueerd vanaf de Kebarvlakte. Toch twijfelden ze geen moment toen majoor Spoor hen vertelde over een interneringskamp vlak bij Manokwari, waar zo'n 200 uitgeputte landgenoten werden vastgehouden.

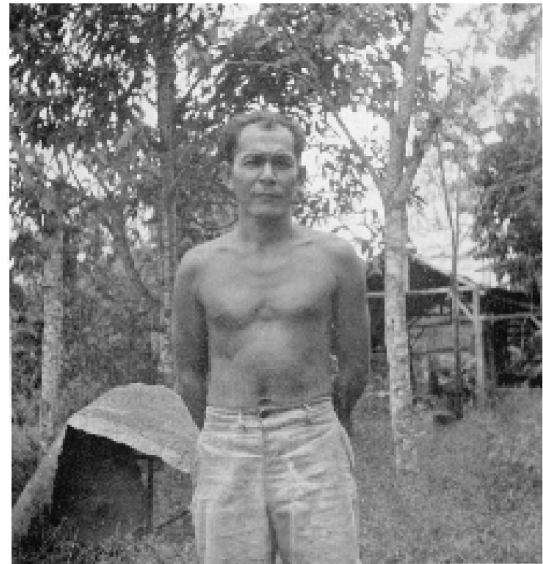
Twee dagen later werden ze aan land gezet. Met hulp van de broers Mandatjan brachten ze het complete kamp in kaart zodat dit later bevrijd kon worden. Vermoeid maar tevreden werden ze vervolgens in het donker op het strand bij Sidai opgehaald, dolblij dat de oorlog er voor hen eindelijk op zat.

Maar wéér kwam er een dringend verzoek van Spoor: of ze de bevrijdingsactie wilden leiden. Ook nu twijfelden Kokkelink, de Mandatjans en hun mannen niet. In oktober 1944 stapten ze met negentien commando's het strand op. Eerst kapten ze een vluchtweg en spanden een dubbele lianenkabel over de brede, snelstromende rivier Warsori. Na een week overvielen ze het Jappenkamp aan de Prafi-rivier en bevrijdden de geïnterneerden.

Tijdens de strijd werden alle 32 Japanners gedood. In het kamp bleken nog 170 vrouwen en kinderen en enkele mannen in leven te zijn. Ze waren er slecht aan toe, met vodden om het door ziekte en ontbering uitgeteerde lijf. De meesten konden niet meer lopen, draagstoelen werden gemaakt en zoveel mogelijk dragers opgetrommeld. De volgende morgen vertrok de colonne en na vijf dagen werd de Warsori-rivier bereikt. Vijf vrouwen konden de vrijheid niet verwerken en waren stiekem het bos ingeslopen om te sterven.

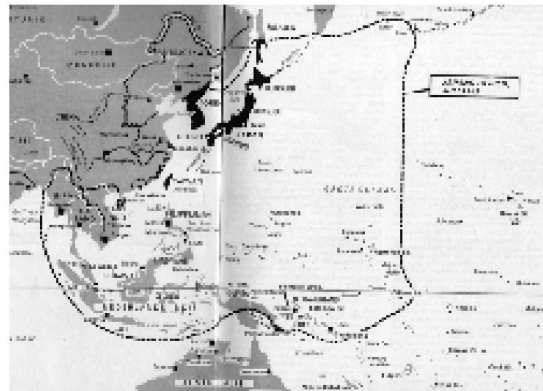
De oversteek kostte een hele dag, waarbij één vrouw door de woeste stroom verdronk. Barend ging in de kampongs nog meer dragers zoeken. De rimboetocht ging verder naar de Mangopi-rivier, 10 kilometer verderop. Dankzij de inzet van de dragers, die drie keer per dag heen en weer zeulden met hun draagstoelen, was na vier dagen iedereen aan de overkant. Sidai kwam in zicht, waarna de boten afvoeren.

Eind 1944 voegde Kokkelink zich in Brisbane bij zijn gevechtsgroep, die na een korte rust opnieuw werd ingezet in de strijd tegen Japan. Na de oorlog kregen ze hoge onderscheidingen: Kokkelink werd Ridder in de Militaire Willems-Orde. De broers Mandatjan werden beloond met het Bronzen Kruis. In 1955 werd op het strand van Manokwari een monument opgericht ter ere van kapitein Willemsz Geeroms en zijn gevechtsgroep. Dat monument is in 2017 in desolate staat teruggevonden en wacht nog steeds op eerherstel.

Boven
Mauritz
Christiaan
Kokkelink.

Onder
Japans gebied
in juli 1942, om
Nieuw-Guinea
wordt gevochten.

Nieuw-Guinea bestond voor de Japanse bezetting uit: het onder Japans mandaat vallende deel van voormalig Duits Nieuw-Guinea in het noordoosten, de onder Australisch mandaat vallende delen van voormalig Duits Nieuw-Guinea plus Papoea-Nieuw-Guinea in het zuidoosten en Nederlands Nieuw-Guinea in het westen. Het is, met een oppervlakte van 821.400 vierkante kilometer, na Groenland het grootste eiland ter wereld en ligt boven Australië.

Japan had gehoopt na de bezetting van o.a. Nieuw-Guinea naar Australië op te rukken. Daarvoor was de inname van de stad Merauke in Nieuw-Guinea niet belangrijk. Die plaats was tijdens de Tweede Wereldoorlog dan ook het enige stukje vrij Nederland in de Oost, waar de Nederlandse vlag bleef wapperen. De Vogelkop is een schiereiland in westelijk Nieuw-Guinea, dat tijdens de oorlog wel bezet was door de Japanners.